

สำรวจนโยบายพรรคการเมือง
“ความเสมอภาคทางเพศ (Gender Equality)”
ในสนามการเลือกตั้ง 2566

Monitoring of Gender Equality Policy of Political Parties in
National Thailand Election 2023

อภิญญา ดิสสะมาน*
Apinya Tissamana**

บทความนี้

Received

7 มิถุนายน 2566

Revised

13 กรกฎาคม 2566

Accepted

8 สิงหาคม 2566

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นบทความวิชาการที่เน้นการวิเคราะห์นโยบายความเสมอภาคทางเพศ (Gender equality) และความเป็นไปได้ในการขับเคลื่อนนโยบายของพรรคการเมืองไทยในสนามการเลือกตั้ง พ.ศ. 2566 การวิเคราะห์ปัจจัยผลักดันนโยบายและปัจจัยทำให้เกิดการถดถอยของการขับเคลื่อนนโยบายความเสมอภาคทางเพศของพรรคการเมืองในสนามการเลือกตั้ง พ.ศ. 2566 กระบวนการผลักดันนโยบายความเสมอภาคระหว่างเพศอย่างเป็นรูปธรรมต้องการมีการกลั่นกรองเนื้อหาสาระ ปัจจัยความพร้อมของสังคม และวาระการต่อสู้เกี่ยวกับการเมืองภายในประเทศด้วย โดยเฉพาะนโยบายที่เป็นนโยบายที่เกี่ยวข้องกับเพศสภาวะ ทัศนคติวิถีชีวิตดั้งเดิม การรับรู้ของคนในช่วงวัยที่แตกต่างกัน ยังคงเป็นเรื่องที่สังคมต้องการการถกเถียงให้เกิดการตกลึกซึ้งสาธารณะร่วมกันอย่างแท้จริง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างการเปลี่ยนแปลง

ด้านนโยบายความเสมอภาคระหว่างเพศ เพื่อให้เห็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างการขับเคลื่อน “กฎหมาย” และ “นโยบายของรัฐ” อย่างเป็นรูปธรรมโดยบูรณาการทุกภาคส่วนเข้าร่วมขับเคลื่อนวาระนี้ให้ต่อเนื่องและยั่งยืน

คำสำคัญ: พรรคการเมือง, นโยบายพรรคการเมือง, ความเสมอภาคทางเพศ, การเลือกตั้ง--ไทย--2566

* นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญ สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า (ดร.)

** Senior Academic, Office of Peace and Governance, King Prajadhipok's Institute (Ph.D)

Abstract

This article focuses on analyzing the gender equality policy and the potential of integrating the policy into the campaign of Thai political parties in the context of the 2023 election. The analysis contains the related factors to promote the policy and the deterioration of the gender equality policy in the context of the 2023 election. A concrete process to enable the gender equality policy requires research for relevant content while people in society are prepared to pursue the agenda in the political context. When discussing the policy related to genders, social perspectives, and traditions, there are various levels of perception among people of different ages. People in society must engage in discussion to lead to a mutual understanding. Since political transitions can alter the direction of the gender equality policy, the interaction between the “laws” and the “government policies” is examined to find the concrete factors to integrate all sectors into pursuing the policy continually and sustainably.

Keyword: Political Parties, Political Parties Policy, Gender equality, Election--Thailand--2023

1. สถานการณ์นโยบายความเสมอภาคระหว่างเพศ Gender Equality ของประเทศไทยในปัจจุบัน

ก่อนที่จะกล่าวถึงรายละเอียดตามหัวข้อของบทความนี้ จำเป็นต้องทำความเข้าใจกับคำว่า “ความเสมอภาคทางเพศ” (Gender Equality) ก่อนเพื่อจะได้มีความเข้าใจที่ตรงกัน เพราะความเสมอภาคทางเพศ หรือความเท่าเทียมระหว่างเพศ (Gender Equality) เป็นคำที่มีความหมายค่อนข้างลึกซึ้งมากกว่าแค่เรื่องความเสมอภาค ของเพศชาย หญิง และคำว่าเสมอภาคก็ไม่ได้หมายถึง ต้องเท่ากันหรือเท่ากับ แต่เป็นการเสมอภาคจากปัจจัยพื้นฐานทางเพศที่ไม่เหมือนกัน แต่ก็ต้องได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมตามสภาพเพศ และในตอนนี้ ความหมายของ Gender Equality ก็แตกออกไปครอบคลุมถึง เรื่อง เด็ก สตรี ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQAN+)

เมื่อย้อนประเทศไทยไปประมาณ 50-60 ปี ก่อนเราจะพบเจตคติของสังคมว่าเป็นสองข้าง (Binary) คือการแบ่งโลกออกเป็นหญิงและชาย การก้าวข้ามและยอมรับเพศที่ผิดไปจากนี้เป็นเรื่องที่สังคมไม่อาจจะยอมรับได้ ดังการกำหนดความมีอภิสิทธิ์และเอกสิทธิ์ต่างๆ ของความเป็นชายที่เหนือความเป็นหญิง บรรทัดฐานทางสังคม ความเชื่อและวัฒนธรรมที่สร้างและให้คุณค่าที่แตกต่างกันระหว่างเพศ เมื่อสังคมยกให้เพศชายเหนือกว่า เพศหญิงย่อมด้อยกว่า เพราะรูปแบบของความเป็นชายนั้นครอบงำจากวัฒนธรรมและความเชื่อของคนในสังคมที่กำกับและให้ความชอบธรรมถือว่าเป็นเรื่องธรรมชาติจึงไม่มีการตั้งคำถามและผู้ชายก็ถูกมอบความเป็น “ผู้นำ” ให้ โรเบิร์ตคอนเนล (Robert Connell) ได้กล่าวว่า เราจะเห็นได้ชัดเจนในสังคมว่าผู้นำนั้นเป็นบทบาทของผู้ชาย การจัดระเบียบเพศภาวะในสังคมให้เอกสิทธิ์แก่ความเป็นชายมากกว่าความเป็นหญิงในเรื่องของการเป็นผู้นำ (Connell, 2001, pp. 13-31)

อย่างไรก็ตามเมื่อวิถีเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้หญิงออกไปมีพื้นที่นอกบ้านไปทำงาน ไปหารายได้เพื่อจุนเจือครอบครัวให้ขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาการความเสมอภาคระหว่างเพศก็มีมากขึ้น เพราะการออกไปมีพื้นที่นอกบ้านและต้องรับผิดชอบหน้าที่ในครอบครัวด้วยสภาพแห่งมารดา และการดูแลบ้านซึ่งเปรียบเสมือนผู้หญิงมี 2 บทบาท (double roles) และการเปิดกว้างทางเจตคติเรื่องเพศสภาพของคนรักเพศเดียวกัน การมีงานทำของกลุ่มคนหลากหลายทางเพศที่มีมากขึ้น และตำแหน่งที่สูงขึ้น สังคมได้เกิดความเข้าใจและการขับเคลื่อนทางทางสังคมความคิดและการแก้ไขกฎหมายให้เหมาะสมกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ดังตัวอย่างการทำความเข้าใจของสังคมเรื่องของความเสมอภาคระหว่างเพศผ่านสถานการณ์ที่ทำทนายอย่างเช่น ในสถานการณ์โควิดที่เกิดจำนวนผู้หญิงที่มีสถานะเป็นโสด เป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว และหย่าร้างสูงมาก และบางครั้งผู้หญิงที่อยู่ในสถานะแม่เลี้ยงเดี่ยวหรือพ่อเลี้ยงเดี่ยว และหรือในสถานะหัวหน้าครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว กำลังเผชิญความเครียดและความทุกข์ทรมานมากขึ้น สาเหตุหลักมาจากการถูกเลิกจ้าง หาแหล่งรายได้อื่นไม่ได้ หรือขาดตัวช่วยทั้งงานในบ้านและงานที่ทำประจำ ฯลฯ ทำให้เกิดปัญหาการเครียดและไม่สามารถข้ามพ้นความเครียดและกดดันจากสภาวะนั้นได้

ในช่วงที่ผ่านมา สถานการณ์ความเสมอภาคระหว่างเพศชายหญิงของไทยปรับตัวในทิศทางที่ดีขึ้น โดยดัชนีความไม่เสมอภาคทางเพศ (Gender Inequality Index) เริ่มในปี 2559 สะท้อนถึงพัฒนาการเรื่องความเสมอภาคทางเพศที่ดีขึ้นในสังคมไทย ซึ่งมีสาเหตุมาจากการที่ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อประเด็นดังกล่าวอย่างจริงจัง โดยได้บรรจุไว้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และได้มีการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกำหนดไว้ในแผนพัฒนา

ประเทศทุกระดับ อาทิ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ในยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม และแผนปฏิบัติการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาสตรี พ.ศ. 2560– 2564 ซึ่งกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งต้องดำเนินการจัดสรรงบประมาณและสร้างนโยบายที่คำนึงถึงความต้องการและความแตกต่างทางเพศ (Gender Responsive Budgeting: GRB) เพิ่มขึ้น เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ และองค์กรหลักที่ร่วมขับเคลื่อนคือสถาบันพระปกเกล้า โดยมีแกนนำโดย ดร.ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ (2561, น. 30) โดยความสำคัญของ GRB ได้ถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2560 และในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้มีการบรรจุประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ GRB ไว้ในหมวดแนวนโยบายแห่งรัฐมาตรา 71 และหลายประเทศทั่วโลกได้เริ่มที่จะนำเอา GRB ไปบูรณาการในการจัดทำในระบอบงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสร้างความเสมอภาคในมิติหญิงชายและการกระจายทรัพยากรอย่างทั่วถึงเท่าเทียม

มิติทางกฎหมายเรื่องความเสมอภาคระหว่างเพศเป็นเรื่องที่มีกล่าวอยู่ในรัฐธรรมนูญฉบับ 2560 ในหมวด 3 เรื่อง สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ในหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 71 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขับเคลื่อนของภาครัฐอย่างกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในการนำเสนอผลการดำเนินงานของประเทศไทยในการสร้างความเสมอภาคระหว่างเพศที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เป้าหมายที่ 5 Gender Equality (ความเท่าเทียมทางเพศ) ร่วมกับประเทศสมาชิกสหประชาชาติในการประชุมหารือระดับสูงทางการเมืองว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน ประจำปี 2565 (High-level Political Forum on Sustainable Development:

HLPF2022) ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกาปลัดกระทรวงพัฒนาสังคม รายงานว่า ประเทศไทยมีความก้าวหน้าในการส่งเสริมสิทธิสตรีและสร้างความเท่าเทียมทางเพศหลายประการ อาทิ มาตรการการคุ้มครองผู้หญิงและเด็กจากความรุนแรงในครอบครัว การล่วงละเมิดและการคุกคามทางเพศ การฟื้นฟูเยียวยาจากการเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ การตั้งศูนย์ประสานงานด้านเด็กและสตรีในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศป.ดส.) เพื่อส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศรวมถึง “นโยบายการศึกษาเพื่อทุกคน” สำหรับโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมของผู้หญิงและเด็ก เป็นต้น (รัฐบาลไทย, 2565, ออนไลน์)

สำหรับการเข้าใจเรื่องความเสมอภาคระหว่างเพศ หรือ Gender Equality ในสังคมในสถานการณ์ปัจจุบันได้เกิดความเข้าใจพอสมควร โดยสามารถเห็นได้จากหน่วยงานต่างๆ เช่น ในมหาวิทยาลัย โรงเรียน หน่วยงานเอกชน หรือหน่วยงานรัฐหลายหน่วยงานก็เริ่มมีมาตรการบางอย่างเพื่อตอบสนอง ไม่ว่าจะเป็นมาตรการเรื่องการแต่งกาย การให้โอกาสในการทำกิจกรรมด้านกีฬาต่างๆ การคัดเลือกทหาร หรือการได้มีการเสนอร่าง พ.ร.บ. คู่ชีวิต พ.ศ. .... เพื่อเป็นกฎหมายรองรับความสัมพันธ์ของการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวระหว่างบุคคลเพศเดียวกัน เป็นต้น หรือ พ.ร.บ. จัดการเลือกปฏิบัติต่อบุคคล พ.ศ. .... เพื่อให้บุคคลปลอดภัยจากการถูกเลือกปฏิบัติ พ.ร.บ.ความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ.2558 และมีนโยบายของพรรคการเมืองหลายพรรคการเมืองที่พยายามผลักดันประเด็นเรื่องนี้ให้เกิดขึ้น นอกจากนี้ การยึดหยัดและขับเคลื่อนประเด็นนี้ทางสังคมไทยมีการต่อสู้เรียกร้องของภาคประชาชนอยู่เช่นกัน อาทิ การมีอยู่ของมูลนิธิสถาบันวิจัยบทบาทหญิงชาย และการพัฒนา หรือ Gender and Development Research Institute Foundation (GDRI), มูลนิธิหญิงชายก้าวไกล Women and Men Progressive Movement Foundation (WMP)

เป็นต้น นอกจากนี้การเคลื่อนไหวทางสังคมมีมากในเรื่องความเสมอภาคระหว่างเพศโดยเฉพาะประเด็นสิทธิเพศทางเลือก โดยการขับเคลื่อนวาระการยอมรับผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ และเข้าใจตัวตนของพวกเขาจะลบล้างข้อจำกัดที่เกิดจากการเหมารวมลักษณะทางเพศ (gender stereotypes) การเหมารวมเหล่านี้ส่งผลเสียในสังคม ทั้งกำหนดและจำกัดวิถีชีวิตของคน การจัดการเหมารวมจะปลดปล่อยให้ทุกคนบรรลุศักยภาพได้อย่างเต็มที่โดยปราศจากข้อจำกัดอันแบ่งแยกของสังคม

ในประเด็นมุมมองเชิงนโยบายทฤษฎีความเสมอภาคระหว่างเพศเป็นนโยบายที่หลายพรรคการเมืองให้ความสำคัญเพราะการให้ความเสมอภาคอย่างถ้วนหน้าโดยไม่เลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ การไม่เลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศก็นับว่าเป็นวิถีประชาธิปไตย และในสนามการเลือกตั้งระดับชาติ พ.ศ. 2566 เห็นได้ชัดว่าหลายพรรคทุ่มเทและพยายามผลักดันนโยบายความเสมอภาคระหว่างเพศของประเทศให้เกิดขึ้นได้จริงซึ่งเป็นประเด็นเฉพาะเนื่องจากพรรคการเมืองทั่วโลกกำลังเผชิญกับการไม่สามารถตอบสนองนโยบายที่หาเสียงไว้และไม่สามารถทำได้ (unresponsive) เมื่อก้าวขึ้นตำแหน่งในการบริหารประเทศ ดังนั้นการหาเสียงด้วยนโยบายที่เฉพาะและสามารถขับเคลื่อนได้จริงย่อมมีความหมายและเป็นเป้าที่จะไปถึงได้ไม่ยากเย็นนัก ประเด็นเรื่องการส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศพรรคการเมืองแต่ละพรรคต้องมีความเข้าใจหลักการสำคัญของเรื่องนี้ เพราะเมื่อพรรคก้าวสู่ตำแหน่งและโดยเฉพาะมีหน้าเป็น สส. หรือ สว. ในรัฐสภาจำเป็นต้องผลักดันนโยบายในประเด็นความเสมอภาคระหว่างเพศอย่างมีประสิทธิภาพ การเข้าใจความต้องการและผลกระทบของนโยบายที่มีต่อประชากรทั่วประเทศที่แตกต่างกันตามเพศสภาพ รัฐบาลจะต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่านโยบายเป็นประโยชน์ต่อประชากรทั้งหมด (leave no one behind) รัฐบาลรับผิดชอบต่อ

ผลกระทบ ดังนั้นจึงต้องมีข้อมูล หลักฐาน ว่ามีใครตกหล่นจากระบบ มีการจัดเหตุแห่งการเลือกปฏิบัติและทราบแนวทางการแก้ไข ด้วยการใช้ Gender lens และการใช้เครื่องมือสำคัญต่างๆ ในการต่อรอง เช่นในระบบงบประมาณคือ Gender Responsive Budgeting เป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการต่างๆ ของภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงคลื่นลูกที่สามคือยุคแห่งความหลากหลาย ตั้งแต่ ค.ศ.1990 เป็นต้นมา พบว่านโยบายส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศมีความหลากหลายและเพิ่มขอบเขตของประเด็นสิทธิมนุษยชนมากขึ้นด้วย

2. นโยบายความเสมอภาคทางเพศที่ถูกขับเคลื่อนโดยพรรคการเมือง

จากภาพรวมข้างต้นก็พอจะเห็นภาพ Gender Equality ในประเทศไทยได้พอสมควรว่าทิศทางในอนาคตของเรื่องนี้จะเป็นไปในทิศทางไหน ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจเลยเมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป เมื่อกลางเดือนพฤษภาคม 2566 ที่ผ่านมานโยบายพรรคการเมืองหลายๆ พรรคจึงหยิบยกนโยบายที่เกี่ยวกับ Gender Equality มาเป็นนโยบายในการหาเสียง บางพรรคถึงกับชูนโยบายเหล่านี้เป็นนโยบายหลัก เพราะนั่นหมายถึงการประเมินฐานเสียงของคนกลุ่มนี้ว่ามีมาก และเป็นกระแส หรือเป็นวาระที่ร้อนแรง สามารถจูงใจให้คนเลือกพรรคของตนได้ และจากผลการเลือกตั้งที่ผ่านมาจะเห็นแนวโน้มพรรคการเมืองที่มีโอกาสเป็นรัฐบาลบริหารประเทศ ดังนั้นจึงมาพิจารณานโยบายของพรรคการเมืองที่ได้เขียนระบุไว้ในนโยบายหาเสียงของพรรค และความคิดเห็นของผู้บริหาร/ผู้ที่เกี่ยวข้องในพรรค ได้ให้ความเห็นที่เกี่ยวข้องกับ Gender Equality โดยเรียงลำดับพรรคที่ได้คะแนนอันดับที่ 1 ถึงพรรคการเมืองที่ได้อันดับที่ 9 ในสนามการเลือกตั้ง พ.ศ. 2566 ทั้งนี้

โดยอาศัยเกณฑ์การคัดเข้าเพื่อการสำรวจข้อมูลคือ ความเสมอภาคระหว่างเพศไปปฏิบัติได้มากที่สุด การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีโอกาสในนโยบาย ดังต่อไปนี้

2.1 พรรคก้าวไกล

ตารางที่ 1

นโยบายความเสมอภาคระหว่างเพศช่วงหาเสียงในสนามเลือกตั้ง 2566 ของพรรคก้าวไกล

No.	นโยบาย	การขับเคลื่อนและผลักดันนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
1	กฎโรงเรียนต้องไม่ขัดหลักสิทธิมนุษยชน	โรงเรียนต้องเป็นพื้นที่ปลอดภัยสำหรับนักเรียนทุกคน : ปลอดภัยทางร่างกาย ปลอดภัยทางสภาพจิตใจ และปลอดภัยจากอำนาจนิยม โดยผ่านการขับเคลื่อน ดังนี้
		ต้องไม่มีการถูกละเมิดสิทธิโดยบุคลากรในสถานศึกษา (เช่น การลงโทษด้วยวิธีรุนแรง การล่วงละเมิดทางเพศ) รวมถึงการโดนกลั่นแกล้ง (bullying) จากทั้งครูและนักเรียนด้วยกัน
		การออกข้อกำหนด “กฎโรงเรียนต้องห้าม” เพื่อไม่ให้โรงเรียนออกกฎระเบียบของโรงเรียนที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของนักเรียน (เช่น การบังคับเรื่องทรงผม การลงโทษด้วยวิธีรุนแรงทุกประเภท การบังคับให้เด็กบริจาคเงินหรือสิ่งของ การบังคับซื้อของและการบังคับให้ทำกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอน)
		การอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่นให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของเด็ก
		การปกป้องประกอบวิชาชีพครูทันทีเมื่อมีการละเมิดสิทธิเด็ก (เช่น การทำร้ายร่างกายเด็ก การล่วงละเมิดทางเพศ) เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการตีสอนหรือลงโทษเพียงแค่อำนาจโรงเรียน ซึ่งอาจนำไปสู่ความไม่ปลอดภัยของผู้เรียนในสถานศึกษาอื่น
		การยกเลิกการบังคับใส่ชุดนักเรียนไปโรงเรียน
2	สมรสเท่าเทียม คู่รักทุกเพศแต่งงานกันได้	แก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว โดยเปลี่ยนคำในต้วบทกฎหมาย จากคำนามระบุเพศ เช่น ชายหญิง สามีภรรยา เป็นคำนามไม่ระบุเพศ อาทิ บุคคล คู่สมรส เพื่อให้คนทุกเพศสามารถหมั้นและสมรสกันได้ และมีสิทธิในฐานะคู่หมั้น/คู่สมรสโดยเสมอหน้ากันทุกประการ

No.	นโยบาย	การขับเคลื่อนและผลักดันนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
3	สิทธิลาคลอด 180 วัน พ่อแม่แบ่งกันได้	การขยายสิทธิลาคลอดจากปัจจุบัน (98 วัน) เพิ่มเป็น 180 วัน ซึ่งสอดคล้องกับหลักสากลขององค์การอนามัยโลกและกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ ที่กำหนดให้บุตรควรได้รับนมแม่อย่างเดียวนในช่วง 6 เดือนแรกหลังคลอด บิดา/มารดา สามารถแบ่งวันลาได้ตามความสะดวก หรือใช้ร่วมกัน เช่น แม่ลา 5 เดือน พ่อใช้อีก 1 เดือน เพื่อช่วยแบ่งเบาการทำหน้าที่และร่วมกันดูแลลูกในช่วง 1 เดือนแรก
4	ปรับปรุงกฎหมายต่อต้านความรุนแรงทางเพศ	การแก้ประมวลกฎหมายอาญา และกฎสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) เพื่อกำหนดนิยามใหม่ของการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ การกระทำอนาจาร และการกระทำชำเราเสียใหม่ เพื่ออุดช่องว่างของกฎหมายให้ครอบคลุมกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมมากขึ้น
5	รับรองทุกเพศสภาพ มีค่านำหน้าตามความสมัครใจ	การปรับโครงสร้างรัฐและกฎหมายให้รับรองทุกเพศสภาพ เพื่อเป็นรากฐานในการออกแบบนโยบายในทุกมิติ คุ่มครองสิทธิการรับรองทางกฎหมาย ผ่านการกำหนดมาตรการรับรองสถานะความเป็นบุคคลให้ตรงกับเจตจำนงในเพศสภาพของบุคคลนั้น โดยไม่ต้องผ่านการรับรองหรือกระบวนการทางการแพทย์ และคุ้มครองสิทธิของประชาชนในการใช้ค่านำหน้านามตามความสมัครใจ ซึ่งรวมถึงสิทธิในการเปลี่ยนค่านำหน้านามให้ตรงกับเพศสภาพ สิทธิในการเลือกค่านำหน้านามที่เป็นกลางทางเพศ สิทธิในการเลือกไม่ใส่ค่านำหน้านาม (ระบุเพียงชื่อและนามสกุล) ตลอดจนออกกฎหมายที่ขจัด การเลือกปฏิบัติในสังคม เพื่อให้ทุกๆ เพศมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน
6	ยุติการตั้งครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์ รัฐบาลฟรีทุก รพ.สต.	คุ้มครองสิทธิในการยุติการตั้งครรภ์ สำหรับบุคคลที่มีอายุครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์ ให้สามารถรับยายุติการตั้งครรภ์ได้ที่ รพ.สต. ทุกแห่งทั่วประเทศ มีการให้คำปรึกษาหลังจากการยุติการตั้งครรภ์ฟรี เพื่อตรวจสอบและฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้หญิงที่เข้ารับการยุติการตั้งครรภ์
7	ศูนย์เลี้ยงเด็กใกล้บ้าน ห้องปัมนมในที่ทำงาน	การเพิ่มงบประมาณให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) นำไปบริหารจัดการเกี่ยวกับการดูแลเด็กเล็กในรูปแบบที่เหมาะสมกับพื้นที่ของตน เช่น การเพิ่มมาตรฐานศูนย์ให้เหมาะกับเด็กเล็ก การเพิ่มสัดส่วนผู้เลี้ยงดูเด็กต่อจำนวนเด็กเล็ก การอุดหนุนสถานเลี้ยงดูเด็กของเอกชน รวมถึงใช้กลไกของ พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร และ พ.ร.บ. คุ้มครองแรงงาน กำหนดให้อาคารสำนักงาน และสถานประกอบการขนาดใหญ่จำเป็นต้องจัดให้มีสถานที่เลี้ยงดูเด็กเล็กและสิ่งที่เกี่ยวข้อง (เช่น ห้องปัมนม) ภายในหรือใกล้อาคารสำนักงานหรือสถานประกอบการ เพื่อความสะดวกต่อการดูแลบุตรของพ่อแม่

No.	นโยบาย	การขับเคลื่อนและผลักดันนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
8	ตำรวจหญิงทุกสถานี	การเพิ่มจำนวนตำรวจหญิง เพื่อให้อย่างน้อย เพียงพอต่อการมีพนักงานสอบสวนหญิงประจำทุกสถานีตำรวจ (เช่น เพิ่มจำนวนรับให้สูงขึ้น เปิดรับจากบุคคลภายนอกมากขึ้น พิจารณากลับมาเปิดรับนักเรียนนายร้อยหญิง) 3.2 ออกแบบกระบวนการอบรมและประเมินตำรวจทุกคน (ไม่ว่าเพศใด) ที่รับผิดชอบคดีคุกคามทางเพศ สามารถดำเนินการด้วยวิธีการและบรรยากาศที่เข้าใจถึงความละเอียดอ่อนของคดีและสนับสนุนให้เหยื่อรู้สึกปลอดภัยในการให้ข้อมูลในกระบวนการยุติธรรม

ที่มา : พรรคก้าวไกล. (2566). 300 นโยบายเปลี่ยนประเทศ. สืบค้นจาก <https://election66.moveforwardparty.org/policy>

2.2 พรรคเพื่อไทย

ตารางที่ 2

นโยบายความเสมอภาคระหว่างเพศช่วงหาเสียงในสนามเลือกตั้ง 2566 ของพรรคเพื่อไทย

นโยบาย	การขับเคลื่อนนโยบายและการผลักดันนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
การยกระดับกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ด้วยเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้หญิงทุกคนเข้าถึงโอกาสทางเศรษฐกิจและการพัฒนาทักษะ	นโยบายต่อยอดความสำเร็จของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ผ่านการนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาศักยภาพกองทุนฯ โดยเทคโนโลยีจะเพิ่มโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุนทั้งจากภาครัฐและเอกชน ทำให้เกิดการสร้างคน สร้างเครือข่าย เชื่อมตลาดในประเทศและต่างประเทศ เพิ่มศักยภาพการเข้าถึงนวัตกรรม และเพิ่มการปกป้องสิทธิ์ต่างๆ เพื่อผู้หญิงทุกคนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียม และสามารถยืนหยัดด้วยตัวเองอย่างภาคภูมิใจ และมีการนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาศักยภาพกองทุนฯ โดยเทคโนโลยีจะเพิ่มโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุนทั้งจากภาครัฐและเอกชน ทำให้เกิดการสร้างคน สร้างเครือข่าย เชื่อมตลาดในประเทศและต่างประเทศ เพิ่มศักยภาพการเข้าถึงนวัตกรรม และเพิ่มการปกป้องสิทธิ์ต่างๆ เพื่อผู้หญิงทุกคนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียม และสามารถยืนหยัดด้วยตัวเอง
สร้างความเสมอภาคในสังคม	เน้นการแก้กฎหมายให้ทุกคนได้เข้าถึงสิทธิทางกฎหมายและสวัสดิการรัฐอย่างเท่าเทียม ไม่มีใครต้องถูกกีดกันจากเงื่อนไขทางเพศสภาพและเพศวิถี เช่น สิทธิประกันสังคม สวัสดิการข้าราชการ สิทธิลดหย่อนภาษี สิทธิในการหมั้น การอุ้มบุญ การขอสัญชาติ
การฉีดวัคซีนมะเร็งปากมดพิร์สำหรับผู้หญิงทุกคน	เนื่องจากสาเหตุการเสียชีวิตของหญิงไทยเกิดจากมะเร็งปากมดลูกเป็นอันดับ 2 รองจากมะเร็งเต้านม ซึ่งพรรคเพื่อไทยได้เห็นถึงความสำคัญของสุภาวะในเพศหญิง และมีแนวทางลดอัตราการเสียชีวิตจากมะเร็งปากมดลูก ด้วยการฉีดวัคซีนป้องกันให้กับผู้หญิงทุกคนที่ยังไม่ติดเชื้อ HPV ให้แก่ผู้หญิงทุกคนโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

ที่มา: พรรคเพื่อไทย. (2566). นโยบายสิทธิสตรี. สืบค้นจาก <https://ptp.or.th/womens-rights>

2.3 พรรคภูมิใจไทย (ไม่มีนโยบายหลักในเรื่องนี้)

2.4 พรรคพลังประชารัฐ

ตารางที่ 3

นโยบายความเสมอภาคระหว่างเพศช่วงหาเสียงในสนามเลือกตั้ง 2566 ของพรรคพลังประชารัฐ

นโยบาย	การขับเคลื่อนนโยบายและการผลักดันนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
มารดาประชารัฐ	ตั้งครรภ์รับ 3,000 บาท/เดือน โดยสามารถรับได้สูงสุดไม่เกิน 9 เดือน รวมไม่เกิน 27,000 บาท
	ค่าคลอดบุตร 10,000 บาท
	ค่าดูแลเด็ก 2,000 บาท/เดือน โดยจะได้รับจนเด็กอายุ 6 ขวบ รวมแล้วเป็นเงิน 144,000 บาท/คน
	ผู้ประกอบการสามารถลาป่วยในสิทธิของตนเอง พอลาไปช่วยเลี้ยงลูก จัดหาสถานที่รับเลี้ยงเด็ก ในที่ทำงาน พัฒนาคุณภาพศูนย์เด็กเล็กทั่วประเทศ และจัดการดูแลปัญหาภาวะขาดสารอาหาร เฉพาะอย่าง

ที่มา: พรรคพลังประชารัฐ. (2566). *กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์*. สืบค้นจาก <https://pprp.or.th/service/education/>

2.5 พรรครวมไทยสร้างชาติ

ตารางที่ 4

นโยบายความเสมอภาคระหว่างเพศช่วงหาเสียงในสนามเลือกตั้ง 2566 ของพรรครวมไทยสร้างชาติ

นโยบาย	การขับเคลื่อนนโยบายและการผลักดันนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
ดูแลกลุ่มเปราะบาง	เพิ่มเงินช่วยดูแลบุตรแรกเกิดถึง 10 ปี เดือนละ 1,000 บาท (สำหรับแรงงานในระบบประกันสังคม)

ที่มา: พรรครวมไทยสร้างชาติ. (2566). *นโยบายพรรค*. สืบค้นจาก <https://unitedthaination.or.th/%e0%b8%99%e0%b9%82%e0%b8%a2%e0%b8%9a%e0%b8%b2%e0%b8%a2/>

2.6 พรรคประชาธิปไตย

ตารางที่ 5

นโยบายความเสมอภาคระหว่างเพศช่วงหาเสียงในสนามเลือกตั้ง 2566 ของพรรคประชาธิปไตย

นโยบาย	การขับเคลื่อนนโยบายและการผลักดันนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
สนับสนุนร่าง พ.ร.บ. สมรสเท่าเทียม พ.ศ...	พรรคประชาธิปไตยได้เสนอร่าง พ.ร.บ.สมรสเท่าเทียมพ.ศ... ได้ยกมือผ่านวาระหนึ่งและเป็น กรรมาธิการในวาระสอง คาดว่าเมื่อมีรัฐบาลใหม่ พรรคประชาธิปไตยจะผลักดันเรื่องนี้ต่อไป

นโยบาย	การขับเคลื่อนนโยบายและการผลักดันนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
สนับสนุนร่าง พ.ร.บ. จัดการเลือกปฏิบัติต่อบุคคล พ.ศ.	สนับสนุนร่างพรบ จัดการเลือกปฏิบัติต่อบุคคล พ.ศ. .... ฉบับของพรรคประชาธิปัตย์ คาดว่าเมื่อมีรัฐบาลใหม่ พรรคประชาธิปัตย์จะผลักดันเรื่องนี้ต่อไป
สนับสนุน พ.ร.บ.รับรองอัตลักษณ์ทางเพศ	สนับสนุน พ.ร.บ.รับรองอัตลักษณ์ทางเพศ
สนับสนุนการยกเลิก พ.ร.บ. ปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2538	มีมาตรการดูแลสวัสดิการ Sex Worker ครบวงจร สร้างพื้นที่การรับรู้ความเข้าใจร่วมกับกระทรวงศึกษา

ที่มา: ฐานเศรษฐกิจ. (2566). *กานนโยบายพรรคการเมือง ความเท่าเทียมทางเพศ*. สืบค้นจาก <https://www.thansettakij.com/thailand-elections/election-analysis/562937>

2.7 พรรคชาติไทยพัฒนา

ตารางที่ 6

นโยบายความเสมอภาคระหว่างเพศช่วงหาเสียงในสนามเลือกตั้ง 2566 ของพรรคชาติไทยพัฒนา

นโยบาย	การขับเคลื่อนนโยบายและการผลักดันนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
สร้างสวัสดิภาพเด็ก สตรี ผู้มีความหลากหลายทางเพศผู้สูงอายุผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส	จัดให้มีเครือข่ายความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาคราชการและเอกชนในการสนับสนุนการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
	แก้ไขปัญหาเด็กเร่ร่อน ป้องกันคุ้มครองสตรีจากการถูกล่อลวง หรือถูกล่วงละเมิด และถูกทารุณกรรม
	ส่งเสริม คุ้มครองสิทธิของผู้มีความหลากหลายทางเพศ
	จัดสวัสดิการที่เหมาะสมแก่ผู้สูงอายุฟื้นฟูพัฒนาผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาและการพัฒนาตนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างภาคภูมิใจรวมทั้งจะสนับสนุนให้ผู้ด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงแหล่งงานและบริการสวัสดิการสาธารณะอย่างเป็นธรรม
	ปรับปรุงกฎหมายที่เป็นประโยชน์ให้มีประสิทธิภาพและทันสมัยในการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก สตรีผู้มีความหลากหลายทางเพศผู้สูงอายุผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส

ที่มา: พรรคชาติไทยพัฒนา. (2566). *นโยบายด้านสังคม*. สืบค้นจาก <https://www.chartthaipattana.or.th/policy/social>

2.8 พรรคประชาธิปัตย์ (ไม่มีนโยบายหลักในเรื่องนี้)

เนื่องจากประเด็นเรื่องความหลากหลายทางเพศเป็นประเด็นทางมิติศาสนาอันมีความเปราะบางเชิงประเด็น

2.9 พรรคไทยสร้างไทย

ตารางที่ 7

นโยบายความเสมอภาคระหว่างเพศช่วงหาเสียงในสนามเลือกตั้ง 2566 ของพรรคไทยสร้างไทย

นโยบาย	การขับเคลื่อนนโยบายและการผลักดันนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
30 บาท พลัส สร้างสุขภาพให้แข็งแรง ก่อนป่วย	ดูแลคุ้มครองมารดาและทารกในครรภ์ในช่วงระหว่างก่อนและหลังการคลอดบุตร และ ช่วยเหลือบุตรที่เกิดมาให้ได้รับการดูแล ไม่ว่าเด็ก หญิงสาว จนถึงผู้สูงอายุ ให้มีสุขภาพดี มุ่งเน้น การสร้างสุขภาพให้แข็งแรงก่อนป่วย
สมรสเท่าเทียม	แก้ไข ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1448 ปลดล็อกสมรสเพศเดียวกัน พร้อมเสนอร่างที่ภายใน 60 วัน
รับรองอัตลักษณ์ทางเพศ	จัดทำร่างพระราชบัญญัติที่คุ้มครองการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศของบุคคล อาทิ บุคคลข้ามเพศ บุคคลอินเทอร์เซ็ก และบุคคล non-binary ทั้งสร้างความเข้าใจให้สังคมเรื่องสิทธิที่จะได้รับการ การคุ้มครองการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศ
Sex Toy / Sex Creator ถูกกฎหมาย	แก้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 287 เพื่อให้สื่อทางเพศถูกกฎหมายและได้รับการควบคุม อย่างถูกต้องเหมาะสม มองประเทศไทยมีศักยภาพเป็นฐานผลิต ยางพารามีคุณภาพ ของคุ้มครอง Sex Creator ให้ได้รับความเป็นธรรมจากการเป็นแรงงานบนแพลตฟอร์ม
สนับสนุน พ.ร.บ. ขจัด การเลือกปฏิบัติต่อบุคคล	สนับสนุน พ.ร.บ. ขจัดการเลือกปฏิบัติต่อบุคคล ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียม กัน ไม่ให้เกิดการเลือกปฏิบัติในสังคม ไม่ว่าจากภาครัฐ หรือเอกชน
Sex Worker ไม่ผิดกฎหมาย	สนับสนุนให้ Sex Worker ไม่ผิดกฎหมาย เป็นแรงงานที่ได้รับความคุ้มครองตามสิทธิ
สวัสดิการข้ามเพศ	สนับสนุนสวัสดิการข้ามเพศ สนับสนุนสวัสดิการด้านฮอร์โมน เพิ่มวันลาและสิทธิการผ่าตัดข้ามเพศ เพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางเพศ 30 บาทพลัส อยู่ส่วนไหนในประเทศก็พบแพทย์ออนไลน์ได้
ปรับหลักสูตรการศึกษา ให้เป็น Gender Inclusive	ปรับหลักสูตรการศึกษาให้เป็น Gender Inclusive เด็กและเยาวชนเข้าถึงการศึกษาเรื่องเพศ ที่สนับสนุนความเท่าเทียม และเสริมความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศที่ถูกต้อง รวมถึงการจัดทำ นโยบายภาครัฐให้เข้าหลักการ Gender Responsive Budgeting

ที่มา: พรรคไทยสร้างไทย. (2566). *โครงสร้างนโยบาย สร้างโอกาสและความสุข*. สืบค้นจาก<https://thaisangthai.org/party-policies/sang-3-benefit/>

3. จุดร่วมแห่งการขับเคลื่อนและ ความเป็นไปได้ของนโยบายของพรรค หลังการเลือกตั้ง พ.ศ. 2566

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป
เมื่อกลางเดือนพฤษภาคม 2566 ผ่านพ้นไปแล้ว โดยไม่มี

พรรคใดสามารถจัดตั้งรัฐบาลโดยพรรคเดียวได้ ซึ่งหมายถึง
การจัดตั้งรัฐบาลโดยมีพรรคร่วม ซึ่งก็เป็นปกติของ
การเลือกตั้งในประเทศไทยอยู่หลายยุคหลายสมัย
ในการหาเสียงแต่ละพรรคอาจมีการแถลงนโยบาย
การพัฒนาอันหลากหลาย แต่เมื่อการเลือกตั้งแล้วเสร็จ
ก็ไม่ได้หมายความว่านโยบายเหล่านั้นจะสามารถเกิดขึ้น

จริงได้เสมอไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยอันหลากหลาย ดังนั้น หากตัดเรื่องพรรคการเมืองใดจะเป็นรัฐบาลหรือไม่ได้ เป็นรัฐบาลและมองเฉพาะนโยบายของแต่ละพรรคแล้ว ก็จะสามารถพอมองเห็นว่าจะมีนโยบายใดที่สามารถไปต่อได้บ้าง

ในนโยบายการหาเสียงของพรรคอันดับที่ 1-9 พรรค จะมีแค่ พรรคภูมิใจไทย (อันดับที่ 3) และพรรคประชาธิปัตย์ (อันดับที่ 8) ที่พรรคไม่ได้หยิบยกนโยบายเกี่ยวกับ

ความเสมอภาคระหว่างเพศ (Gender Equality) มาเป็น นโยบายหลักในการหาเสียง ส่วนพรรคอื่นๆ ที่เหลือ ก็จะมีการบรรจุเรื่องนี้ลงในนโยบายพรรค หรือไม่ก็จะ แฉลงการณ์หรือการให้ความเห็นถึงเรื่องดังกล่าวตามสื่อ ต่างๆ ทั้งสื่อกระแสหลักและสื่อ Social Media ซึ่งมีการ ลงรายละเอียดถึงเนื้อหาเชิงลึกหรือจะกล่าวเป็นแค่ กรอบกว้างๆ โดยสามารถสรุปเนื้อหาแนวนโยบายเรื่อง Gender Equality ที่มีเนื้อหาาร่วมกัน/ไปในทิศทาง เดียวกัน ดังตารางสรุปข้อมูลต่อไปนี้

ตารางที่ 8

ความเป็นได้ในนโยบายร่วมของพรรคการเมืองที่มีโอกาสเป็นรัฐบาล

นโยบายร่วมของพรรคการเมือง ที่มีโอกาสเป็นรัฐบาลร่วม	วิเคราะห์ปัจจัยความเป็นไปได้ในนโยบาย
1. นโยบายที่เกี่ยวกับการสมรสเท่าเทียม	มีการนำเสนอร่าง พ.ร.บ. มาแล้ว จึงทำให้ประชาชนได้ทราบเนื้อหาสาระ มาแล้วบ้าง การผลักดันอาจมีการแก้ไขรายละเอียดบ้าง แต่ก็ไปในทิศทางที่ดี เพราะหลายพรรคให้การสนับสนุน
2. นโยบายที่เกี่ยวกับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศ	ร่าง พ.ร.บ. อัตลักษณ์ทางเพศของบุคคล พ.ศ.... มีการหยิบยกมาพูดคุย มาเสมอ พรรคการเมืองหลายพรรคก็ให้การสนับสนุน ประชาชนบางส่วน ก็มีความเข้าใจในอัตลักษณ์ของบุคคลในแบบต่างๆ มากขึ้น แต่ในกฎหมาย นี้จะมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับ กิจกรรมการใช้ชีวิต และทัศนคติ ดังนั้นคาดว่า ก่อนที่จะมีกฎหมายฉบับนี้เกิดขึ้น อาจต้องมีการให้ความรู้ สร้างทัศนคติ ใหม่แก่สังคม ให้เกิดการยอมรับเสียก่อน
3. นโยบายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสตรีและเด็ก	นโยบายเรื่องสตรีและเด็กถือเป็นนโยบายที่นอกจากพรรคการเมือง สนับสนุนแล้ว ประชาชนโดยทั่วไปก็มีความต้องการให้มีการปรับปรุง การหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้มาโดยตลอด แต่ในรายละเอียดบางส่วนของ กฎหมายอาจต้องมีการปรับแก้เพื่อให้ไม่กระทบต่อปัญหาอื่นๆ เช่น ระยะเวลาในการลาคลอด เงินช่วยเหลือเด็กเกิดใหม่ เป็นต้น
4. นโยบายที่เกี่ยวกับการได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันในทุกเพศสภาพ	มีการนำเสนอร่าง พ.ร.บ. มาแล้ว จึงทำให้ประชาชนได้ทราบเนื้อหาสาระ มาแล้วบ้าง การผลักดันอาจมีการแก้ไขรายละเอียด แต่ก็ไปในทิศทางที่ดี เพราะหลายพรรคให้การสนับสนุน

ที่มา: สรุปประเด็นนโยบายความเสมอภาคของพรรคต่างๆ โดยผู้เขียน

3.1 ปัจจัยที่จะทำให้นโยบายความเสมอภาคระหว่างเพศขับเคลื่อนต่อไปได้

ปัจจัยที่ทำให้นโยบายความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมระหว่างเพศเกิดขึ้นได้เป็นต้องมีหน่วยรองรับนโยบายและสามารถมีงบประมาณและบุคลากรรองรับอยู่แล้ว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานหลักทางด้านสังคมที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคม การสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคในสังคม ดังนั้นนโยบายร่วมจากพรรคการเมืองหรือจากรัฐบาลผสมจำเป็นต้องตกลงร่วมกันและเดินสายพูดคุยกับกระทรวงหลักและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านทรัพยากรนโยบาย ชุมชน เป็ดโลกนิมิต, เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, บุญทัน ดอกไธสง (2565, น. R28-R39) พบว่า ด้านการขับเคลื่อนทรัพยากรนโยบายพบว่าสิ่งสำคัญคือ การถ่ายทอดทักษะ การจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการอบรม และมีการประเมินผลนโยบายซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ทรัพยากรนโยบายมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลที่ต้องมีความรู้ ในการมีความรู้ ความเข้าใจ ในนโยบาย และสามารถถ่ายทอดทักษะและแบบแผนวิธีปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน รวมไปถึงการจัดสรร งบประมาณที่เหมาะสม นอกจากนี้พบว่า

โครงสร้างขององค์กรที่เป็นหน่วยงานหลัก ควรมีบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนโยบายได้เป็นอย่างดี และยอมรับในการปฏิบัติงาน ร่วมกันได้

หากพรรคการเมืองจะนำเฉพาะนโยบายที่มีทิศทางเดียวกันมาขับเคลื่อนต่อ ไม่ว่าจะเป็นการเสนอมาจากในส่วนของรัฐบาลหรือฝ่ายค้านก็ได้หมายความว่า จะสามารถทำได้ทันทีทันใดได้เลย เพราะการเสนอกฎหมายต้องผ่านกระบวนการพิจารณาหลายขั้นตอน ที่สำคัญก่อนขั้นตอนการเสนอกฎหมายในแต่ละเรื่อง ต้องมีการมีการกลั่นกรองเนื้อหาสาระ ปัจจัยความพร้อมของสังคม และการต่อสู้เกี่ยวกับการเมืองภายในด้วย โดยเฉพาะนโยบายความเสมอภาคระหว่างเพศ (Gender Equality) ซึ่งเป็นนโยบายที่เกี่ยวข้องการสถานะเพศ ทศนคติ วิธีชีวิตดั้งเดิม การรับรู้ของคนใน Generation ที่แตกต่างกัน ทำให้นโยบายในเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ค่อนข้างละเอียดอ่อนในแง่ความรู้สึก ดังนั้นถึงแม้ในระดับพรรคการเมืองถึงแม้จะมีแนวคิดที่คล้ายกัน แต่เมื่อต้องมาเป็นกระบวนการออกกฎหมายและการบังคับใช้ จึงจำเป็นต้องรับฟังความคิดเห็นประชาชนทุกภาคส่วนตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ดังโมเดลการขับเคลื่อนนโยบายความเสมอภาคระหว่างเพศดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1

โมเดลการขับเคลื่อนนโยบายความเสมอภาคระหว่างเพศ Effective Gender Equality Policy

ดังรายละเอียดของโมเดลจะเห็นว่า การทำให้นโยบายเสมอภาคระหว่างเพศสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความจำเป็นต้องบูรณาการประเด็นสำคัญต่อไปนี้ เช่น การทำให้สังคมเข้าใจเรื่องของ Gender Mainstreaming หมายถึงกระบวนการในการประเมินผลที่ผู้หญิงและผู้ชายและเพศทางเลือกได้รับการปฏิบัติใดๆ ไม่ว่าจะเป็นกฎหมาย นโยบาย แผนงานในทุกประเด็นและทุกระดับ เพื่อให้ความต้องการจำเพาะ สิ่งที่เป็น และประสบการณ์ต่างๆ ได้ถูกบรรจุเป็นประเด็นสำคัญในการออกแบบ การดำเนินการ การติดตามนโยบายและรวมถึงการประเมินผลนโยบาย และแผนงานในมิติทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อให้ผู้หญิงและผู้ชายและเพศทางเลือกจะได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียม และจัดความไม่เสมอภาคซึ่งเป้าหมายสูงสุดของการบูรณาการเพศภาวะ

นอกจากนี้ จำเป็นต้องเข้าใจเรื่องความไวในเพศภาวะ หรือ Gender Sensitivity, การเข้าใจบรรทัดฐานของเพศภาวะในสังคม หรือ Gender Norm ที่จะไปอย่างได้ดุลโดยเฉพาะการให้เกิดนโยบายลดความเหลื่อมล้ำในเพศภาวะให้เกิดเป็นรูปธรรมได้จริง โดยใช้เครื่องมือต่างๆ เช่น การออกกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายได้จริง ซึ่งการมีกฎหมายที่ดีในมิติของประเด็นเรื่องความเหลื่อมล้ำ นั้นมีความเกี่ยวข้องกันทั้งในหลักเกณฑ์การมีกฎหมายและสาระของกฎหมาย ซึ่งการมีกฎหมายที่ดีนั้นสำคัญมาก นั้นหมายถึงตัวกฎหมายในเรื่องเฉพาะนั้นจำเป็นต้องมีความชัดเจนเพื่อให้ปัจเจกชนได้เข้าใจความหมายและสามารถปฏิบัติตามกฎหมายได้ถูกต้องหรือสามารถใช้กฎหมายได้ถูกต้อง และกฎหมายนั้นต้องมีขึ้นเพื่อความถูกต้องดีงามของสังคมและการทำให้สมาชิกในสังคมทุกคนได้รับประโยชน์ของกฎหมายและได้รับการปฏิบัติจากผู้บังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรมอย่างแท้จริง

4. ข้อท้าทายในนโยบายความเสมอภาค ระหว่างเพศและบทสรุป

ประเด็นในการวิเคราะห์นโยบายความเสมอภาคระหว่างเพศในสังคมไทยเป็นข้อท้าทายทั้งในเชิงขับเคลื่อนนโยบายความเสมอภาค และประเด็นข้อท้าทายเรื่องของอคติและบรรทัดฐานทางสังคมที่ยังไม่สามารถก้าวข้ามความความเท่าเทียมระหว่างเพศได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเผชิญความเสียเปรียบระหว่างหญิงชายและเพศทางเลือกในมิติโอกาส เช่น การก้าวเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง การก้าวเข้าสู่ตำแหน่งสูงในองค์กรต่างๆ และแม้กระทั่งโอกาสที่แตกต่างกันในสิทธิและเสรีภาพตั้งแต่ครัวเรือนจนถึงสังคมระดับใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หญิงที่อยู่ในระดับยากจนในสังคมมักจะไม่มีโอกาสในการตัดสินใจในการควบคุมดูแลกิจการต่างๆ ของครอบครัวหรือหน่วยงาน/องค์กร

4.1 ข้อท้าทายในนโยบายความเสมอภาคระหว่างเพศเชิงขับเคลื่อนนโยบาย

หมายถึงการแปลงเปลี่ยนและขับเคลื่อนนโยบายความเสมอภาคระหว่างเพศที่พัฒนาขึ้นจำเป็นต้องสานพลังของนโยบายพรรคการเมือง คือ **นโยบายที่เกี่ยวกับการสมรสเท่าเทียม/นโยบายที่เกี่ยวกับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศ/นโยบายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสตรีและเด็ก และนโยบายที่เกี่ยวกับการได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันในทุกเพศสภาพ** ใน 4 นโยบายนี้ ถือว่าเป็นการเกาะเกี่ยวแนวคิดจากสถาบันทางการเมืองที่ขับเคลื่อนการเคลื่อนประเด็นร่วมกันในเชิงนโยบายถือว่าหน้าต่านโยบายได้เปิดขึ้นและหน้าต่านี้ จำเป็นต้องร่วมมือกันอย่างเข้มแข็งและไม่ปล่อยให้อำนาจทางการเมืองมาอุดหนุนนโยบายความเสมอภาคระหว่างเพศให้ถดถอยไป

การรวบรวมนโยบายให้เกิดขึ้นจริงเช่น เรื่องการสานต่อนโยบายกองทุนพัฒนาสตรี ของพรรคเพื่อไทย

อย่างเป็นระบบดังงานวิจัยของ อภิญา ดิสสะมานและชลัท ประเทืองรัตนา (2564, น. 3040-3051) ในตัวชี้วัดของสันติวัฒนธรรมในสองพรรคการเมืองใหญ่ คือพรรคเพื่อไทยและพรรคประชาธิปัตย์ ใน **ตัวชี้วัดที่ 3 ตัวชี้วัดด้านความเท่าเทียมทางเพศสภาพ ขนชั้น เชื้อชาติ ศาสนา** พรรคเพื่อไทยส่งเสริมสิทธิสตรีพรรคให้ความสำคัญต่อสตรีเพศ บทบาทระดับชาติ สส.หญิง มีมากในยุคของพรรคไทยรักไทย พลังประชาชน และเพื่อไทย มีนโยบายเรื่องของกองทุนบทบาทสตรีพรรคเพื่อไทยส่งเสริมว่า จะให้ผู้หญิงที่เป็นสมาชิกในพรรคเพื่อไทย ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีให้มากขึ้น พิจารณาได้จาก ร่างข้อบังคับ พรรคปี 2561 ในบทเฉพาะกาล (2) ระบุว่า การสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งให้คำนึงถึงภูมิภาคและความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิงด้วย ประกอบกับให้รับฟังความคิดเห็นของหัวหน้าสาขาพรรค ตัวแทนพรรคประจำจังหวัด และสมาชิกที่เกี่ยวข้องด้วย การสานต่อกับพรรคก้าวไกลหรือพรรคร่วมรัฐบาลอื่นจะเป็นไปในทิศทางใดต้องพิจารณาและร่วมมือกันอย่างเข้มแข็ง

4.2 ข้อท้าทายเรื่องของอคติและบรรทัดฐานทางสังคมที่ยังไม่สามารถก้าวข้ามความความเท่าเทียมระหว่างเพศ

ประเด็นนี้เป็นประเด็นข้อท้าทายอย่างมากในสังคมไทย เพราะสภาพการณ์เรื่องความไม่เสมอภาคระหว่างเพศที่ดำรงอยู่ยังมีเรื่องทับซ้อนประเด็น intersectionality หรือการตัดกันในหลากหลายประเด็น เช่น ในพลเมือง LGBTQI 1 คน อาจมีสภาพซ้อนทับประเด็นหลายเรื่อง อัตลักษณ์ทางเพศซ้อนทับกับสถานภาพทางสังคม/ศาสนา/ความพิการ/ชนชั้นและอื่นๆ อีกมากที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำ

ดังงานวิจัยของประกายกาวิล ศรีจินดา (2562, น. 5-15) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องกลุ่มไอดอล MUM 48 กับการขับเคลื่อนความเสมอภาคทางเพศในอินเดีย

ผลการวิจัยพบว่า การขับเคลื่อนเรื่องความเสมอภาคในอินเดีย เกิดจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม วรรณะ ชนชั้น ความคิด และการยอมรับของสังคม นำมาซึ่งความเหลื่อมล้ำทางเพศ เพราะทัศนคติความเชื่อที่ว่าผู้ชายเป็นศูนย์กลางและอยู่เหนือกว่าผู้หญิงเป็นการย้ำเน้นว่า การขับเคลื่อนนโยบายด้านความเท่าเทียม

ทางเพศ มีความเกี่ยวข้องกับจารีต ศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี ดังนั้นการ ขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในนโยบาย นอกจากความร่วมมือของภาคีเครือข่ายแล้ว เจือปนไข จารีต ศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี มีอิทธิพลเช่นกันในการขับเคลื่อนนโยบาย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ชุนิภา เปิดโลกนิมิต, เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง และบุญทัน ดอกไธสง. (2565). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ การขับเคลื่อนนโยบายด้านความเท่าเทียมทางเพศของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 11(4), R28-R39.
- ฐานเศรษฐกิจ. (2566). *งานนโยบายพรรคการเมือง ความเท่าเทียมทางเพศ*. สืบค้นจาก <https://www.thansettakij.com/thailand-elections/election-analysis/562937>
- ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ. (2561). *เสมอภาคสร้างได้ (การจัดทำงบประมาณที่คำนึงถึงมิติหญิงชาย Gender Responsive Budgeting: GRB)*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ประกายกาวิล ศรีจินดา, สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ และพิมพ์ลภพร ชัยชนะ. (2562). กลุ่มไอดอล MUM48 กับการขับเคลื่อนความเสมอภาคทางเพศในประเทศไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*, 8(1), 5-15.
- พรรคก้าวไกล. (2566). *300 นโยบายเปลี่ยนประเทศ*. สืบค้นจาก <https://election66.moveforwardparty.org/policy>
- พรรคชาติไทยพัฒนา. (2566). *นโยบายด้านสังคม*. สืบค้นจาก <https://www.chartthaipattana.or.th/policy/social>
- พรรคไทยสร้างไทย. (2566). *โครงสร้างนโยบาย สร้างโอกาสและความสุข*. สืบค้นจาก <https://thaisangthai.org/party-policies/sang-3-benefit/>
- พรรคพลังประชาชนรัฐ. (2566). *กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์*. สืบค้นจาก <https://pprp.or.th/service/education/>
- พรรคเพื่อไทย. (2566). *นโยบายสิทธิสตรี*. สืบค้นจาก <https://ptp.or.th/womens-rights>
- พรรครวมไทยสร้างชาติ. (2566). *นโยบายพรรค*. สืบค้น จาก <https://unitedthaination.or.th/%e0%b8%99%e0%b9%82%e0%b8%a2%e0%b8%9a%e0%b8%b2%e0%b8%a2/>
- รัฐบาลไทย. (2565). *ปลัด พม. เสนอผลงานสร้างความเสมอภาคทางเพศท่ามกลางวิกฤตโควิด-19 ของไทย พร้อมจับมือสมาชิกสหประชาชาติมุ่งบรรลุ SDGs ในปี 2530*. สืบค้นจาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/56685>
- อภิญญา ดิสสะมาน และชลัท ประเทืองรัตน. (2564). สันติวัฒนธรรมในพรรคการเมืองเพื่อเสริมสร้างกระบวนการปรองดอง: กรณีศึกษาพรรคประชาธิปัตย์และพรรคเพื่อไทย. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 9(7), 3040-3051.

ภาษาอังกฤษ

- Connell, R. W. (2001). Understanding Men: Gender Sociology and the New International Research on Masculinities. *Social Thought & Research*, 24(1/2), 13-31.